

Олексій СИЦУК

Нічого дивного в тому, що політики – найбільші оптимісти. Неможливе для них можливо, від ідеї будь-якої надскладної реформи до її втілення – один крок, золоті гори завжди в наявності на складі, доставка безкоштовна. Це реальність більшості передвиборних програм.

4

Хоч до рани прикладай

Рейтинг партії лише наближається до нуля, а амбіції і планів – як у поважної політсили із серйозним стажем у вищій лізі української політики. Примітно, що популістські ініціативи активно вносять і нинішні народні депутати, що планують іти за «мажоритаркою». Як зазначив на відкритті одинадцятої сесії Голова Верховної Ради Володимир Литвин, деякі з них намагаються розв'язати проблеми в окремо взятому населеному пункті, як-то: провести водогін або прибрати сміття. Солідні завдання для парламентаріїв, нічого не скажеш. Типовішим є розв'язання таких локальних проблем за сприяння створеного кандидатом іменного благодійного фонду.

Утім, і програмні пункти партій-важковаговиків, особливо щодо збільшення соціальних зобов'язань, нині може швидко переписати чергова хвиля економічної кризи з країн євросони. Яким буде в такому разі стан економіки й реальні фінансові можливості України, не береться прогнозувати практично ніхто. Досвідчений експерт промовчить, а «зелений» запро-

понує безпрограшний вибір між «буде погано або дуже погано».

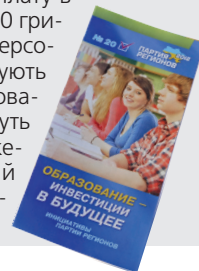
На виборах-2012 зареєстровано загалом 5748 кандидатів, із них за партійними списками – 2641. Партій – суб'єктів виборчого процесу – 22 проти 20 на позачергових виборах 2007 року. Але очевидно, що реальних претендентів впливати з будівлі під куполом на політику в країні лише шестеро. Згідно з дослідженням, проведеним Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно із соціологічною службою Центру Разумкова за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та програми Матра Посольства Королівства Нідерландів, 5-відсотковий бар'єр долають: Партія регіонів – 28,1%, ВО «Батьківщина» – 25,6%, Партія «УДАР» – 11,5% та Комуністична партія – 8,2%. Є шанси в партії «Україна – Вперед!», яка наразі набирає 4%, та ВО «Свобода» (3,8%). Цікава деталь: як зазначила директор Фонду Ірина Бекешкіна, прийняття мовного закону не вплинуло на зміну рейтингів, майже нічого не додавши ні партії влади, ні опозиції.

Шлях від стабільності до добробуту, судячи з передвиборної програми **Партії регіонів**, буде більш ніж комфортним для наших громадян. Доступне житло завдяки державній іпотеці вже надасть-

ся під 3 відсотки річних. Планується щороку будувати по 100 тисяч квартир для молодих сімей, лікарів, учителів, військовослужбовців, працівників правоохоронних органів. Традиційно зростатиме допомога в разі народження дитини (до 2017 року – вдвічі порівняно з нинішніми цифрами). У кожній області працюватиме сучасний перинатальний центр. Ціни на ліки першої потреби стануть нижчими на 30 відсотків.

«Регіонали» на чолі з головою партії Миколою Азаровим гарантують цілковиту комп'ютеризацію та під'єднання всіх шкіл до Інтернету, побудову екологічних сміттєпереробних заводів у кожному регіоні. Радують слух соціальні обіцянки про збільшення зарплати освітянам щонайменше на 20 відсотків щороку; середню зарплату в системі охорони здоров'я не менш як 8000 гривень для лікарів і 5500 гривень для медперсоналу. Десятирічні податкові канікули очікують на сферу інформаційних технологій та інноваційні проекти. Місцеві ради отримуватимуть 60 відсотків зведеного державного бюджету, а скасування обов'язкової призової й перехід на контрактну армію нарешті відбудуться з 1 січня 2014 року.

Ми об'єдналися заради України!

ВО «Батьківщина» не гарантує, а лише «дає шанс розв'язати проблеми, які створила влада». Також програма об'єднаної опозиції програвє владній за кількістю конкретних цифр. Їх у тексті лише дві: обіцянка підвищити прожитковий мінімум і мінімальну зарплату до 2400 гривень, зарплату учителів, лікарів, науковців та інших бюджетників – удвічі. Пенсії зростуть на 334 гривні. Дуже хотілося б зазирнути в аналітичні матеріали та фінансове обґрунтування таких щедрот. Це, втім, стоєть соціальних пропозицій і інших партій.

Опозиція переконана, що зможе зібрати достатню кількість голосів для ухвалення закону про імпичмент Президента та встановлення кримінальної відповідаль-

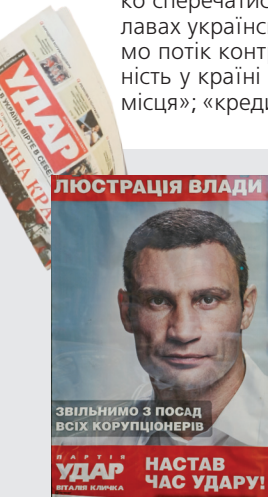
ності для тих депутатів, котрі голосують не тільки за себе, а й за іншого депутата. До речі, у 2011 році Арсеній Яценюк уже реєстрував відповідні проекти законів (№ 9066 і № 9129), однак вони не були розглянуті сесійною залогою. Серед інших пунктів програми – звільнення Юлії Тимошенко, Юрія Луценка, всіх політичних в'язнів, а також «ламання хребта корупції у владі» шляхом

створення Національного антикорупційного бюро (23 травня 2012 року такий законопроект Арсенія Яценюка набрав лише 33 голоси «за»). Також планується провести антикорупційну люстрацію всіх чиновників, починаючи з суддів, прокурорів і слідчих. Порушив закон або жи-

веш не за декларацією про доходи – до побачення! Важко сперечатися з тезами програми на кшталт: «служба в лавах українського війська буде престижною»; «зупинимо потік контрабанди та неякісних товарів»; «вся власність у країні буде прозорою»; «молодь отримає робочі місця»; «кредити для селян зробимо доступними, закупі-

вельні ціни на зерно, молоко і м'ясо – справедливими»; «освіта стане доступною і сучасною»; «ліквідуємо кризу у відносинах із Євросоюзом». Важлива обіцянка: в Україні залишиться тільки сім податків, а на бізнес не тиснутимуть правоохоронці. Скасують не лише пенсійну реформу, а й спецпенсії.

У програмі партії «УДАР» на першому місці – запровадження принципу «єдиного вікна» та «прозорого офісу» в усіх сферах взаємодії громадянина й держави, а також перехід на електронний документообіг протягом року. Як і «Батьківщина», «УДАР» декларує бажання скоротити кількість загальнодержавних податків і зборів, конкретно вказуючи, що залишить тільки податки на доходи фізичних осіб, на прибуток підприємств, на додану вартість, єдиний соціальний внесок, акцизний збір, податки на нерухомість і землю. Ще одна спільна ідея – антикорупційна люстрація та можливість відкликати депутатів. Як це втілюватимуть на практиці, не деталізують, критерії для відкликання (наприклад, невиконання обіцянок) можуть виявитися суб'єктивними. Імовірно, досвід штату Каліфорнія надихнув «УДАР» виписати в програмі ме-

ханізми прямої народної дії: народну законодавчу ініціативу, народне вето та народний вотум недовіри.

Серед новацій у виборчому законодавстві – запровадження на всіх рівнях (окрім сільських і селищних рад) пропорційної виборчої системи з відкритими списками, а проведення виборів міських голів – у два тури. Підтримка місцевого самоврядування за версією «УДАРу» означатиме, що 100 відсотків податку на доходи фізичних осіб, податку на землю та податку на нерухомість залишатиметься в громадах. Нульова ставка податку на прибуток стане реальністю для новостворених підприємств на 3 роки, для створених на депресивних територіях і на селі – на 5 років.

Не обійшлося в програмі й без красивих фраз: «встановити мінімальні зарплати та пенсії на рівні, який гарантує повноцінне життя, а не виживання. Забезпечити рівень доходів громадян, який дозволить кожному працюючому, не економлячи на харчах та одязі, на місячну зарплату купити холодильник або пральну машину; пересічній сім'ї протягом 5 років придбати автомобіль, протягом 10 років – житло».

КПУ йде на вибори, щоб «ліквідувати диктатуру капіталу й встановити справжнє народовладдя». Комуністи хочуть повернути в державну власність підприємства базових секторів економіки, однак про бодай приблизний їхній перелік залишається тільки здогадуватися.

Амбітне завдання програми: частка продукції машинобудування в структурі ВВП має становити не менш як 30 відсотків, а частка наукомісткої продукції – не менш як 15. Щорічні інвестиції в розвиток села – не менш як 7 відсотків ВВП, на освіту – не менш як 10. На шляху до соціалізму пропонується надавати держпідтримку виробництву вітчизняних ліків, побутової техніки, одягу та взуття. Заробітна плата працівників бюджетної сфери

буде на рівні середньої в промисловості, а роботодавців зобов'язують забезпечувати житлом своїх працівників. Ще одна ідея – проведення референдумів для вирішення важливих суспільних питань, зокрема щодо надання російській мові статусу другої державної.

Пріоритет зовнішньої політики – вступ до Митного союзу, Єдиного економічного простору, Євразійського економічного союзу.

Несподівані пункти програми Компартії: підтримка канонічної Православної церкви й віруючих інших конфесій, а також надання профспілкам права законодавчої ініціативи.

Партія «Україна – Вперед!» вважає реальною середню зарплатню на рівні 1000 євро та середню пенсію в 500 євро, як тільки економіка нашої держави стане сучасною та конкурентоспроможною. Окрім збільшення вдвічі мінімальних пенсій та зарплат, це єдині цифри в її програмі.

Політична сила виступає за державне стимулювання модернізації виробництва й впровадження передових технологій. Далі за списком – максимальне скорочення бюрократичного апарату та спрощення системи оподаткування. Пріоритетними галузями, які отримають

держпідтримку, визначено: інформаційні технології, суднобудування, авіабудування, машинобудування та приладобудування. Мережу промислових парків пропонується створити на базі державних ВНЗ. А ще всі обласні центри мають з'єднати шестисмугові магістралі.

Партія «Україна – Вперед!» також обіцяє будівництво фізкультурно-оздоровчих комплексів і створення сучасних культурних центрів у кожному районі країни, розвиток музеїв та бібліотек, комп'ютеризацію культурної спадщини. Створення умов для здорового способу життя означатиме скорочення споживання алкоголю, тютюну та наркотиків. Важливим пунктом програми є обов'язкова реєстрація великих підприємств за місцем розташування виробничих потужностей, де й сплачуватимуться податки.

Найвоєвоєничіше серед лідерів виборчого рейтингу налаштоване ВО «Свобода». Чого варте лише завдання «негайно конституційними методами усунути від влади режим олігархічної диктатури, ліквідувати наслідки його правління та не допустити реваншу». Далі – традиційне для опозиції бажання ухвалити закон про імпічмент, уряд – у відставку, «Харківські угоди», мовний закон, пенсійну та податкову реформи – скасувати. Натомість провести люстрацію («докорінне очищення») влади, а також забезпечити територіальним громадам право відкликати депутатів рад усіх рівнів і суддів місцевих судів.

Як і комуністи, «Свобода» підтримує заборону приватизації стратегічних підприємств, а також повернення в держвласність раніше приватизованих.

Окрім ухвалення закону «Про захист української мови», пропонується скасувати оподаткування на українськомовне книговидавництво, аудіо- та відеопродукцію, програмне забезпечення, за досвідом Франції спрямувати кожен шосту гривню з прибутку від прокату іноземної кінопродукції на розвиток вітчизняної кіноіндустрії. А ще «Свобода» збирається регламентувати вживання української мови в ЗМІ відповідно до кількості українців: не менш ніж 78 відсотків друкованої площі та ефірного часу.

Насамкінець у програмі – традиційні зобов'язання відкрити всі архіви ВЧК-ГПУ-НКВД-МГБ-КГБ, які зберігаються в Центральному та обласних архівах СБУ, а також визнати вояків ОУН-УПА учасниками «національно-визвольної боротьби за державну Незалежність України».